

JAKAB DÉNES

A MÁSODIK MÉRFÖLD

Mt 5,41

A Hegyi beszédből, ha az 5,17—48 részt olvassuk, az az érzésünk támadhat, mintha Jézus is a többi törvényt magyarázó közé sorakozna, amidőn a tíz parancsolatból a hatodik, hetedik és a harmadik parancsolatok magyarázatát adja. Ez azonban csak az első benyomásunk lehet, mert hamarosan felfedezzük, hogy ő nem úgy tanít, mint az írástudók, akik betű szerint magyarázzák a mózesi törvényt. Jézus bár nem beszél a régi törvény ellen, sőt annak fontosságát hangsúlyozza, mégis egy új világ lehetőségét mutatja meg értelmezésében. A mózesi törvény merev szabályait nemes szellemmel tölti meg, és egy magasrendű erkölcsi követelményt állít fel, mely utat nyit az emberhez méltó egyetemes együttélési forma felé: Mindezt legszembetűnőbben a táliónak nevezett törvény magyarázatában szemléltethetjük.

A „szemet szemért, fogat fogért“ helyett Jézus a gonosznak szeretettel való legyőzését tanácsolja, és három példát sorakoztat fel ennek szemléltetésére. „Aki arcul üt téged jobb felől, fordítsd felé a másik orcádat is. És aki törvénykezni akar veled és elvenni a te alsó ruhádat, engedd oda neki a felsőt is. És aki téged egy mérföldútra kényszerít, menj el vele kettőre.“

Engem e három közül legjobban ez utóbbi ragadott meg, ezért kívánok e gondolatnál maradni, mert úgy érzem, hogy itt nemcsak az erőszakkal szembeni állásfoglalásra nézve kapunk útbaigazítást, de benne a vallásos ember számára a minőségi ember jellegzetesen jézusi képlete is kirajzolódik.

Ismeretes, hogy a többi tartománnyal együtt Galilea, Jézus nyilvános tevékenységének színtere is római fennhatóság alatt állott Je. 63 óta. A római légiók katonáinak gyakran kellett helyet változtatniok, feletteseik utasításai szerint. Az átköltözésük terheit a lakosság hordozta. Minden zsidó polgárnak a hatóság felszólítására egy római katona poggyászát egy mérföld (1,478 km) távolságra kellett vinnie. A római uralom enélkül is minden zsidó szemében a legnagyobb nemzeti és vallási ellenszenvet váltott ki. Nyilvánvaló, hogy ez a rendelkezés a legnagyobb megaláztatást jelentette és általános ellenszegülésre ösztökélte a korabeli hithű zsidókat.

Meg vagyok győződve, hogy Jézus elsősorban nem a római hatalom kedvéért ajánlja a második mérföldet is, hanem az önzetlen, odaadó, erkölcsi jellem kihangsúlyozott szemléltetésére. Ebből nyilvánvalóvá válik, hogy mindig, még a legnagyobb megaláztatás közepette is róni kell még a második mérföldet is, nem a félelem miatt, nem szolgálalkúségból, nem meghunyászkodásból, de bátran, nagylelkűen, a kényszer fölött diadalmaskodó lelki többlettel.

Mindezt Jézus nemcsak magyarázza, de példát is ad, amikor elmegy a vámszedő Zákéushoz, a pogány századoshoz, a szenvedő betegekhez, a bűnösökhöz, akiknek kész hetvenhétyszer is megbocsátani. De különösen szemléletes a Getsemánéi kerttől a Golgotáig vezető útja, amikor elébe megy ellenségeinek, sőt még a halálnak is.

Mit jelent ma a második mérföldön járni? És mi járhatunk-e ezen az úton? A második mérföldön való járás nemcsak a ritkán adódó hősiesség kiváltsága, de annál inkább a hétköznapok feladatainak odaadó, lelkiismeretes vállalása. Az ilyen emberben több az odaadás, nemesebb a nagylelkűség, hősiesebb az önfeláldozás. Az ilyen ember mindennapi életében nem „hajszállal“ mér és nem garassal fizet, mert tudja, hogy az ilyen élet és magatartás csak a haszontalan szolgálk élete. Az ilyen emberben az öntudat szól: végezd el a feladatot a legmesszebbmenő odaadással. Nemcsak úgy tessék-lássék módra, keserű kényszerből, hanem jó szívvel, vidáman és lelkiismeretesen. Az ilyen ember sem munkájában, sem közösségi viszonylataiban nem hagy maga után selejtet. Az ilyen ember egy fokkal erősebb, eggyel több terhet vállal, egy fokkal magasabban áll, egy látóhatárral messzebb lát, egy ajtóval több nyílik meg előtte, mert hite nem alkalmi fellángolás, hanem egy életre szóló erőtartalék.

Több, mint húsz éves lelkészi szolgálatom alatt, hála Istennek volt alkalmam megismerni ilyen embereket. Most is látom az egyiknek „aranyba metszett mosolyát“, amellyel segítségünkre sietett, amellyel megpótolta önkéntes hozzájárulását. Látom azt is, aki megméretlenül mondta elismerő szavait azoknak, akikkel szemben hálás volt, és számolatlanul áldozta fel segítőkész óráit, napjait az erre rászorulóknak, és gondolkozás nélkül nyúlt zsebébe, ha segítségért fordult valaki hozzá. Nem is olyan rég kísértük utolsó útjára azt az embert, aki soha sem rejtőzködött „egyéni hasznának csigaházába“, ha egy jó társaság, egy értékes közösség érdekéről volt szó, még akkor sem, ha kára lett belőle. Ez az ember családásait, bánatát végtelen nagy derülátással szelidítgette, és nem a vitatkozásban, veszekedésben, de a mások igazának elismerésében volt felismerhető. Egy-egy ilyen ember „arcának aranypénzre kínálókozó“ vonása a jézusarc visszatükröződését sejteti bennem.

Egy-egy ilyen ember karjának földdé váló ölelése, kézfogásra nyújtott nagylelkűsége, szavának királyi áldásokat osztogató méze, a békességet végtelen óhaj-tással szolgáló akarata mindig figyelmeztet arra, hogy a második mérföld járható út ma is.

A tökéletesség felé vezető út a második mérföldön kezdődik, a pozitív odaadásban, a minőségi többlet felmutatásában, az építő szellem érvényesülésében lesz nyilvánvaló.

Jézus tanítása alapján ezt tanítja Pál apostol is a Rómabeliekhez írott levél 12,3—20. részében: A tanítvány „ne gondolja magát többnek, mint amennyinek gondolnia kell, hanem igyekezzék mindenki, hogy józanul gondolkozzék, a hit mértéke szerint.“ „Az adakozó egyszerűségben, az előljáró igyekezettel, a könyörülő pedig jó kedvvel“ tegye értékeesebbé önmagát. „A testvérszeretemben egymás iránt figyelmesek, a tiszteletadásban egymást megelőzők, a szolgálatkészségben fáradhatatlanok, lélekben buzgók... a reménységben örvendezők, a nyomorúságban kitartók, az imádkozásban állhatatosak“, egyszóval: minőségi többlettel bíró emberek legyetek.

„Aki téged egy mérföldútra kényszerít, menj el vele kettőre“. Verjen visszahangot lelkünkben ez a jézusi tanítás és emberi mivoltunkat igyekezzünk az emberi méltóság értékszintjére emelni: szelidséggel az adakozásban, jókedvvel a se-

gítségnyújtásban, buzgósággal az istentiszteletek látogatásában, készséggel a megbocsátásban, határozottsággal az igazság kimondásában, szilárdsággal a béke szolgálatában, szivességgel a vendégszeretetben, szorgalommal a munkában, felelősségtudattal a jövővel szemben, amikor gyermeket nevelünk, szép szóval az öregekről való gondoskodásban. Egyszóval a szeretet szellemével add hozzá magad a világhoz, az Istenben való hit mértéke szerint. Amen.

SZASZ FERENC

MEGLÁTOGATNI AZ ÁRVÁKAT

Jak 1,27/a

Árvaság, árvának lenni... Kevés ilyen szava van még nyelvünknek, kevés szavunkhoz tapad hasonló mélységű kiszolgáltatottság és tehetetlenség érzet, keserűség és fájdalom, kevés szavunkból süt így a hideg. Isten gondviselésének, a szeretet egyetemességének egén fekete felhő, botladozó gyermekláb előtt megnyíló szakadék az árvaság, olyan seb, amely sohasem gyógyul teljesen: öreg fa kérge is őrzi a jelet, melyet a csemete elevenébe vágott a kés. Az árvaságra, az árvákra gondolva soha nem adhatunk helyet az olcsó érzelgősségnek: egész életünk is kevés ahhoz, hogy méltóképpen megköszönjük Istennek a minket felnevelő édesapát és édesanyát, s letörleszthetetlen az a szeretet-adósság, amellyel ezért a mindenkori árvák iránt tartozunk.

Jakab apostol ezt így fogalmazza meg: „Tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet az Isten és az Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat.“ Joga is van ehhez a figyelmeztetéshez az apostolnak: aki a szeretet fényében fürdik, ritkán látja meg azokat, akikre a szeretetlenség árnyéka vetül s a ráragyogó nap sugarát öröknek érzi.

Amivel rendelkezünk, azt mindig életünk magától való, természetes velejárójának és jogának érezzük. Szüleinkkel is így vagyunk: úgy eszmélünk a világra, mintha édesapánk és édesanyánk létezésének értelme egyedül mi lennénk, a valakihez való tartozás ösztönével és tudatával, természetes jogérzetével tekintve rájuk. Hogy rólunk való gondoskodásuk egy isteni törvény, egy szent és csodálatos rendelkezés, a gondviselő szeretet megnyilvánulása, erre csak akkor ébredünk rá, ha védettségünk megszűnik, ha fájdalmasan kell nélkülöznünk azokat, akiket az isteni szeretet támaszul mellénk rendelt. Ilyenkor széttörük az „Egész“ természetessége, rés támad a szeretet addig észrevétlen maradó védőburkán s a világ megmutatkozó érdekességén, és hidegén mérjük le naponta hiányukat.

Olyan változás ez a lélek számára, melyhez hasonlót akkor szenvedne el a test, ha veleszületett belső védekező képességét egyik pillanatról a másikra veszítené el s egyszerre kapnánk meg minden elképzelhető betegséget. Minden gyermek számára kötelező olvasmánnyá kellene tenni Móricz Zsigmond *Árvácska* c. könyvét, a megalázott, kicsúfolt és bántalmazott kis lelenc történetét, az árvaságnak ezt a modern odüsszeáját, mely nagyobb próbáknak veti alá gyermekhősét, mint a vak költő a rettenthetetlen hajóst.